

Kadın Ve Erkeklerin Küfür Kullanımı Üzerine

Şeyda Özçalışkan
Boğaziçi Üniversitesi

1. GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, Türk kültürü içerisinde kadın ve erkeklerin küfürlü konuşma biçimlerini ayırtmak ve küfür kullanımını açısından bir cinsin diğer cins için beklentilerini açığa çıkarmaktır.

Bu araştırmanın çıkış noktasını Staley'in (1978) yaptığı çalışma oluşturmaktadır. Çalışmanın teorik çerçevesini ise Lakoff'un (1973), kadının kullandığı dille toplumsal konumu arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çalışması oluşturmaktadır.

2. METOD

Örneklem Örneklem 12'si kadın, 10'u erkek olmak üzere 22 Boğaziçi Üniversitesi öğrencisinden oluşmaktadır. Yaşları 21 ile 27 arasında değişen deneklerin yaş ortalaması 23'tür.

Enstrüman Bu çalışmada Staley'in (1978) kendi çalışması için geliştirdiği anketin çevirisi kullanılmıştır. Ancak çeviri formda (Özçalışkan, 1993) orijinal formdaki soruların birkaçı kullanılmamış, biri değiştirilerek kullanılmış ve bazı yeni sorular eklenmiştir.

Çeviri form her biri sosyal bir durumu anlatan 16-soru içermektedir. Her durum dinleyicilerin varlığı ya da yokluğu ile tanımlanmıştır. Denekler; yalnız başına (S-2 , S-4), karşı cinsten bir yabancıyla (S-1, S-9), hemcinsi olan bir arkadaşıyla (S-6, S-14), karşı cinsten bir arkadaşıyla (S-5, S-7, S-10), aynı cinsten

yakın bir arkadaşıyla (S-3, S-11), annesiyle (S-8), babasıyla (S-13), aynı cinsten bir grup arkadaşıyla (S-12), karşı cinsten bir grup arkadaşıyla (S-15) ve karma bir grupta (S-16) tanımlanmışlardır.

Onaltı soruya ek olarak, Oliver ve Rubin'in (1975) bulgularına dayanarak, kadınlara kendilerini özgür olarak tanımlayıp tanımlamadıkları sorulmuştur. Bunların yanısıra, küfür kullanımı üzerine daha geniş bilgi edinebilmek için, ankete, Bailey ve Timm'in (1976) çalışmasından alınan açık uçlu bir soru daha eklenmiştir: " Genel olarak bir durumun hangi boyutları küfürlü konuşmanızı kontrol eder?"

Anketteki her bir soru için deneklerden, tepkilerini yazdıktan sonra, karşı cins için olan tahminlerini belirtmeleri ve bu tahminin ağırlık derecesini kendininkileriyle karşılaştırmaları istenmiştir. Ek olarak, yine her denekten kullandığı küfürün anlamını yazması istenmiştir (Örnek anket makalesinin sonunda yer almaktadır).

Yöntem Anketler deneklere dağıtılmış ve 2-3 gün içerisinde geri toplanmıştır. Katılım isteğe bağlı olmuştur.

Yeri Analizi Frekans sayımı yapılmıştır.

3. BULGULAR

DENENCE 1 Erkekler kadınlardan daha çok ağır küfür kullanacak ve kadınların kendilerinden daha az sayıda ağır küfür kullanacağını tahmin edecekler. Kadınlar ise erkeklerden daha az ağır küfür kullanacak ve erkeklerin daha fazla sayıda ağır küfür kullanacağını tahmin edecekler.

TABLO 1 ağır küfürlerin, anketi yanıtlayanların cinsiyetine ve karşı cins için yaptıkları tahminlere göre dağılımını göstermektedir. Erkekler anket başına ortalama 5.00, kadınlarsa 2.9 ağır küfür kullanmışlardır. Erkeklerin kadınların ağır

küfür kullanımını üzerine tahminleri anket başına ortalama 1.1, kadınların erkekler için tahminleri ise 5.16'dır.

Bu bulguların ışığında birinci denence desteklenmektedir. Bu denenceyle ilgili olan özel örneklere baktığımızda, başlıca iki grup tepkiyle karşılaşyoruz:

1- Erkekler kadınların ya hafif küfürler kullanacağını ya da küfür kullanmayacağını tahmin etmişlerdir.

(SORU-4: araba sürerken)

Erkek Deneğin Tepkisi (EDT) : Allah belanı versin geri zekalı herif

Erkek Deneğin Karşı-cins için Tahmini (EDKT): Ay

EDT: Ananı s...m o... çocuğu

EDKT: Allah belanı versin

(SORU-9: doktoru beklerken)

EDT: Hay s...m böyle doktoru

EDKT: Bu ne terbiyesizlik

2- Kadınlarsa erkeklerin daha ağır küfürler kullanacaklarını tahmin etmişlerdir.

(SORU-3: piyango)

Kadın Deneğin Tepkisi (KDT): Ciddi misin?

Kadın Deneğin Karşı cins için Tahmini (KDKT): Has...tir

(SORU-4: araba sürerken)

KDT: Eşsoğlucşsek

KDKT: İb..., ananı s...m

Sonuç olarak, kadınlar erkeklerden daha az ağır küfür kullanıyor olsalar da, erkeklerin kadınlar için olan tahminleri bu kullanımın da altında olmuştur.

TABLO I

**AĞIR KÜFÜRLERİN CİNSİYETE VE KARŞI CİNS İÇİN
YAPILAN TAHMİNLERE GÖRE DAĞILIMI**

	Erkeklerin Kadınlar için Tepkileri	Tahminleri	Kadınların Erkekler için Tepkileri
<u>KÜFÜRLER</u>			
<u>A. dışkısal(excretory)</u>			
Agzına s..ayım	1		1 3
Bok herif		1	
Boku yedik	2		
İçine ettiğimin...			1
İyi bok yedin	1		1
Kıçından uyduruyorsun			1
Ne boktan iş	1		1
Shit	1		
<u>B. cinsel(sexual)</u>			
Ananın....	1		
Ananı avradım....	1		1
Anasını s...m			1
Gelmişini geçmişini....	1		
Gelmişini geçmişini miktiğimin....	1		

G..tler				1
G..tten kafalılar	1			
Hay Őeyine koyiim				1
Has...tir/Assiktir	21	5	15	23
Hay anasını....		2		
Hay puřt			1	1
Hay s...m	1			1
İ..neler				1
İřte böyle koyarlar				1
Kafam s...ildi				1
O... çocuğu	3		2	1
Pe...enk			1	1
Pe...ngin evladı			1	
Sana (chliyeti) verenin....				1
S...cem bu herifleri	3			
S...tir	4	1	6	9
S...tir git			1	2
Sonunda seni de belledim	1			
Őansli i..ne				1
Ulan i..ne....	1			

c. karma(mixed)

Allah belanı versin, ağzına s..ayım		1		
A..na koduęumun....				1
Ananı s...eyim Allahın mongolu			1	
Ananı s...eyim o... çocuğu	1			
Bilmem neresini s...tięimin herifi				1
Bir boka yaramazsın o...pu				1
G..t karı			1	
Ha s...tir, salak karı				1
Hadi lan, sana kim verir				1
Hay a..na koyiim	3			1
Ham a..na koyayım, cadaloz karı			1	
İ..ne, ananı s...eyim				1
Oha, ebem s...ildi				1
Puřt, pezevenk ne Şanslı herifsin be				1
S...crim lan o...yu				1
S...tir o... çocuğu				1
Ulan adama bi vereme- den Őutlamıřlar			1	

Vay ballı pezevenk	1			
TOPLAM	50	11	35	62

DENENCE II Küfür kullanımını açısından kadınlar erkeklerin daha ağır, erkeklerse kadınların daha hafif tepkiler vereceğini tahmin ettiler.

TABLO II, kadın ve erkek deneklerin karşı cins için tahminlerinin derecesini göstermektedir. Anketteki her soruya verilen tepki 1'den 5'e kadar derecelendirilen bir ölçeğe göre değerlendirilmiştir. Bu ölçek dahilinde, her soru için, her bir deneğin tepkisinin ağırlığı karşı cins için tahmin ettiği tepkiye göre ölçülmüştür. Bu amaçla kullanılan ölçekte, küfür kullanmama en düşük ağırlığı, karma küfürler ise en ağır derecede küfür kullanımını içermiştir:

küfür kullanmama - ağız bozukluğu - dışkısal - cinsel - karma

(non-expletives) (profanity) (excretory) (sexual) (mixed)

hafif **ağır**

TABLO II'de görüldüğü gibi erkeklerin kadınlar için tahminlerinin % 87,5'i 3'ün altındadır. Oysa kadınların erkekler için tepkilerinin % 93,75'i 3'ün üzerindedir.

Bu bulgular ikinci denenceyi desteklemektedir.

TABLO II
HER İKİ CİNS İÇİN TAHMİN EDİLEN TEPKİLERİN AĞIRLIĞI

Erkekler Soru numarası	Erkeklerin Kadınlar	Kadınların
	İçin Tahminleri	İçin Tahminleri
1	2.4	3.6
2	2.3	3.9
3	2.5	3.9
4	1.8	3.6
5	1.7	3.2
6	3.1	3.3

7	2.8	4.0
8	3.2	4.1
9	2.1	3.0
10	2.4	4.0
11	2.2	2.8
12	2.2	3.6
13	2.3	3.0
14	1.8	3.5
15	2.2	3.1
16	1.8	3.3

DENENCE 3 Kadınlar en hafif küfürleri içeren ağız bozukluğunu (profanity), diğere ağır küfürlerden daha çok kullanacaklar, ve erkeklerin kadınlar için tahminleri de bu doğrultuda olacaktır.

TABLO III'de görüldüğü gibi, kadınların küfür kullanımı % 64 oranında ağız bozukluğunu, % 4.1 oranında dışkısal, % 28 oranında cinsel, % 4,1 oranında karma küfürleri içermektedir.

Ağız bozukluğu ile ilgili olarak, erkekler kadınların kullanımının % 81 oranında olacağını tahmin etmişlerdir. Bu da kadınların "ağız bozukluğu" kullanımının oldukça üzerindedir. Diğere ağır küfürlerde ise erkeklerin kadınlar için tahminleri (dışkısal= %1,6, cinsel= %15, karma= %1.6) kadınların bu küfürleri kullanımının altında olmuştur.

Kadınlar erkeklerden daha az dışkısal cinsel ve karma küfürler kullanmıştır, ancak yine de bu oran erkeklerin tahminlerinin üzerindedir. Bu bulguların ışığında üçüncü denence desteklenmektedir. (TABLO IV ağız bozukluğu dediğimiz hafif küfürleri göstermektedir.)

TABLO III

**HER İKİ CİNSİN KULLANDIĞI VE TAHMİN ETTİĞİ
KÜFÜRLERİN TÜRLERİ**

TÜR	ERKEKLERİN TEPKİLERİ	TAHMİNLERİ	KADINLARIN TEPKİLERİ	TAHMİNLERİ
Bozuk ağız	41	48	41	62
Dışkısal	6	1	5	4
Cinsel	39	9	46	27
Karma	5	1	11	4
Normal	65	86	47	89
Toplam	91	59	103	97

TABLO IV

HAFİF KÜFÜRLERİN CİNSİYETE VE KARŞI CİNS İÇİN
YAPILAN TAHMİNLERE GÖRE DAĞILIMI

KÜFÜRLER	Erkeklerin Kadınlar için		Kadınların Erkekler için	
	Tepkileri	Tahminleri	Tepkileri	Tahminleri
Ağız Bozukluğu (profanity)				
Allah kahretsin	16	11	14	7
Kahretsin	3	10	10	4
Lanet olsun	2	3	5	2
Allah belanı versin	1	1	1	2
Eşşoğlueşşek		1	2	2
Kahrolası		2		
Vay be		1	1	1
Hadi ya/be	2	3	5	5
Yapma ya ulan		1	1	1
Ne zaman ıslatıyoruz lan			1	
Saçmalama			1	1
Oha yine malı götürdün (lan kartı)			1	
Vurdun voliyi				1
Herifteki şansa bak				1
Manyak/salak		2	2	
Gerizekalı/aptal	2	5	1	1

Hayvan herif/ayı	1	2	2	2
Ayıp be	1			
Hop, tarla mı burası				1
Oha			2	
Canı cehenneme	1		1	1
Vay adi herif	1			
Ne kadar kıl (biri)		1		
Haydaa		1		
Çüş/yuh	1	1	1	1
yırttık				1
uyuşuk herif		1		
Ne işlevsiz karı yarabbim				
...., defol			1	
Kes sesini/kes artık		1	3	3
Pis bunak				1
Doğmadık çocuğa don				
biçilmez	1			
Alçak/aşşagılık/adi				
herif	2	2		1
Böyle hıyarlıklar				
beni bulur				1
Biz buradam..başımıyz				1
Herif/karı kafayı yemiş				1
Hay bin kunduz				1
Başlayacağım şimdi				1
Geber	1			
Adilik bu ya	1			
Yok ya		1		
Atma lan			2	
Vay şanslı köpek	1			
Git işine	1			
Kafan basmaz	1			
Baydın ama				1
TOPLAM	41	48	62	41

DENENCE 4 Küfürler bire-bir sözlük anlamı içermez.

Anketteki soruya verilen karşılıklar genelde ya bir duyguyu ifade ediyor yada bağlamsal olarak belirleniyordu. Yine de bunun dışına çıkıp, bire-bir sözlük anlamı içeren birkaç tepki vardı:

Küfür: Allah kahretsin

- Anlamı: Böyle bir durumu kontrol edemediğimden dolayı kahrını benim dışındaki bir güce sevk etmek (S-1)
 Küfür: S...ecem bu...
 Anlamı: Sözlük anlamıyla (S-16)

Deneklerden birisi de kullandığı küfür için mecazi bir anlam verdi.

- Küfür: Kızından uyduruyorsun
 Anlamı: Yalan söylüyorsun.(S-6)

Bazı denekler bir küfüre anlam olarak başka bir küfürü gösterdiler.

- Küfür: Allah kahretsin
 Anlamı: Hass...tir (S-1)

- Küfür: O... çocuğu
 Anlamı: O... çocuğu (S-4)

Bunun yanısıra, bir denek küfürlerin hiçbir anlam ifade etmediğini belirtti.

- Küfür: S...tir / Hass...tir
 Anlamı: Anlamsız (S-1)

Küfürlerin bire-bir anlam içermediğini gösteren örnek tepkilerin bir kısmı şunlardır

KÜFÜR

Allah kahretsin/Kahretsin

ANLAMI

Sinirlilik
 Kızgınlık
 Şansızlık
 Şaşkınlık
 Çaresizlik
 Sitem
 Üzüntü
 Haksızlık
 Utanç
 Acı
 Nefret
 Tepkimi anlatıyor
 Hayal kırıklığı

S...tir/Hass...tir	Kızgınlık Sinirlilik Üzüntü İsyan Olamaz Şansızlık Ne korkunç Hayal kırıklığı Refleks Mahvoldum Umutsuzluk
Boku yedik	Kaygı
Ağzına s..ayım anlatan	Durumun vehametini bir küfür
Pezevenk	Üzüntü
Ananı s...eyim o... çocuğu	Soforun düşük zeka seviyesine atıf
Hay a..na koyiim	Ne haksız bir not

Her iki cins de, en çok sayıda ağır küfürü deneğin yalnız olarak tanımlandığı 4. soruda kullanmışlardır. Ancak bunun nedeni, deneğin yalnız olmasından çok durumun özelliğinden de kaynaklanıyor olabilir. Hepimizin günlük yaşantısının kaçınılmaz bir parçası olan trafiğin, durumun bize yakınlığı/tanıdıklığı açısından küfür kullanılmasında etkili olduğu açıktır.

Dördüncü sorudan sonra en çok ağır küfür kullanımına neden olanlar 5. , 14. ve 11. sorulardır. Bu soruların üçünde de denek sınıf ortamı içinde tanımlanmaktadır. Bütün deneklerin de öğrenci olduklarını gözönüne alırsak, "durumun tanıdıklığının" (familiarity of the situation) küfür kullanımını en çok belirleyen faktör olduğunu görürüz.

Diğer yandan, küfür kullanımını kontrol eden en önemli unsur ise durumun resmiyetidir. Deneğin bir yönetici ve bir sekreter olarak tanımlandığı 7. ve 6.

sorularda çok az ağır küfür kullanılmıştır. Yine, deneklerin anne ve babalarıyla beraber tanımlandıkları durumlarda ya çok az küfür kullanılmış ya da hiç kullanılmamıştır.

Bu bulguların ışığında 5. hipotez desteklenememektedir.

DENENCE 5 Kadınların kendilerini özgür olarak tanımlayıp, tanımlamamalarının küfür kullanımları üzerinde etkisi olacaktır.

Kadınların kendilerini özgür olarak tanımlamalarıyla, küfür kullanmaları arasında bir ilişki bulunamamıştır. Pek çok denek soruyu anlamsız bulmuş ve hatta bir kısmı yanıtı bırakmıştır. Oniki kadın denekten altısı "olmaya çalışıyorum" biri "post-özgür" diye yanıtlamıştır. Dört kişi hiç yanıtlamamış, geriye kalan bir kişi ise şöyle yanıtlamıştır: "Toplumda: hayır, cinsel olarak: hayır. Kimliğimi belirleyen diğer değişkenler açısından: evet "

Bu bulguların ışığında beşinci hipotez desteklenememiştir.

EKLER

"Genel olarak bir durumun hangi boyutları küfürlü konuşmanızı kontrol eder?" sorusuna kadın ve erkeklerin verdikleri tepkiler hem benzerlikler, hem de farklılıklar içermektedir.

Erkek deneklerde aç olmak, uykusuz kalmak, sabrın tükenmesi, kurallara uyulmaması, durumun kişiye zarar vermesi küfürlü konuşmaya yol açan faktörler olarak öne sürüldü. Küfür kullanımını kontrol eden temel unsur ise durumun resmiyeti olarak tanımlandı.

Kadın deneklerde ise statü farklılığı, küfür kullanmayı onaylamayan kimselerin varlığı, aynı cinsten kişilerin varlığı küfür kullanımını kontrol eden unsurlar olarak açığa çıktı.

Anketi sevip sevmediklerine dair olan soruya verilen tepkiler şöyleydi: Erkeklerin %60'ı; kadınlarınsa %23'ü anketin hoşlarına gitmediğini belirtti.

4. SONUCLAR VE TARTISMA

Staley (1978) kadın ve erkeklerin hemen hemen eşit sayıda ağır küfür kullandığını bulmuştu. Oysa bu çalışma kadınların küfür kullanımının erkeklerin kullanımının hayli altında olduğunu ortaya çıkardı. Kadınlar ağır küfürler yerine ağız bozukluğu dediğimiz hafif küfürleri daha çok kullanmaktadırlar. Bu bulgu Lakoff'un (1975) kadın ve erkeklerin küfür kullanımıyla ilgili öne sürdüğü varsayımı desteklemektedir: Kadınlar toplumda duygu ve düşüncelerini erkekler kadar güçlü bir biçimde ortaya koyamadıkları için her zaman hafif küfürleri tercih ederler. Bu tür bir tercihin ise kadının toplumdaki -erkeğe göre daha aşağıda olan- konumuyla bire-bir ilişkisi vardır.

Staley'in çalışmasında da olduğu gibi, küfürlerin bire-bir sözlük anlamı içermediği bulundu. Ancak bu çalışmada deneklerin ikisi kullandıkları küfürler için sözlük anlamı verdiler; ve bir tanesi de küfürü mecazi bir anlamda kullandı.

Staley'in bulgularının aksine, deneklerin yalnız olması ya da hemcinsleriyle aynı ortamda tanımlanmaları daha çok küfür kullanımına yol açmadı. Bu çalışmada bir durumun tanıdıklığı/yakınlığı küfür kullanımına neden olan; resmiyeti ise küfür kullanımını kontrol eden/kısıtlayan unsurlar olarak öne çıktı.

Kısaca, Oliver ve Rubin'in (1975) öne sürdükleri gibi küfür kullanımını belirleyen tek değişken cinsiyet olmadı. Sosyal ortam, özellikle bir durumun tanıdıklığı ve resmiyeti küfür kullanımını belirleyen ana unsurlar olarak belirlendi.

Bunların yanısıra, özellikle kadın deneklerle ilgili ilginç bir bulgu vardı. Kadın deneklerin ikisi, hemcinsleriyle beraberken küfür kullanmayacaklarını söylediler. Bu bulgu, özellikle kadınların kadınlarla beraberken kullandıkları "kadın

konuşma koduna" gönderme yaparak (female register) açıklanabilir. Kadınlar bu kodu hemcinsleriyle konuşurken kullanırlar, ancak erkeklerle konuşurken bu koddan vazgeçip "erkek konuşma koduna" (male register) geçerler. Oysa, erkek deneklerde söyleşi bir "kod değiştirme" olayı sözkonusu değildir.

REFERANSLAR

- Barron, N.M. (1971), Grammatical Case and Sex Role: Language Differences in Interaction (Doctoral Dissertation, University of Missouri, 1970), Dissertational Abstracts International, 31, 6155A
- Bailey, L.A. & Timm, L. (1976), Morse on Women's and Men's Expletives, Anthropological Linguistics, 18(9), 438- 449
- Bodine, A. (1977) , A review of Key's "Male/Female Language" (1975), Language in Society, 6, 104-110
- Crawford, M. & Chaffin, R. (1987), Effects of Gender and Topic on Speech Style, Journal of Psycholinguistic Research, 16(1), 83-89
- Crosby, F. & Nyquist, L. (1977), The Female Register: An Empirical Study of Lakoff's Hypothesis. Language in Society, 6, 313-322
- Jespersen, O. (1990), "The Woman"; Cameron, D. (Ed.) , The Feminist Critique of Language, Routledge, USA & Canada
- Key, M.R. (1975), Male/Female Language, The Scarecrow Press, Inc., Metuchen, N.J.
- Lakoff, R. (1975), Language and Woman's Place, Harper & Row Publishers, New York
- Oliver, M.M. & Rubin, J. (1975), The Use of Expletives by Some American Women, Anthropological Linguistics, 17(5), 191-197
- Rieber, R.W. & Wiedemann, C. & D'AMato, J. (1979), Obscenity: Its Frequency and Context of Usage as Compared in Males, Nonfeminist Females and Feminist Females, Journal of Psycholinguistic Research, 8(3), 201-223
- Staley, C.M. (1978) , Male-Female Use of Expletives: A Heck of Difference in Expectations, Anthropological Linguistics, 20, 367-380